

TIL DEG PÅ UNGDOMSTRINNET

Hjelp!

I løpet av våren 2019 vil elever på 10. trinn få fastsatt karakterene som skal stå på VITNEMÅL FOR GRUNNSKOLEN. For enkelte fag kan du ha fått standpunktkarakter tidligere, for eksempel i valgfag, musikk eller mat og helse. Fylkesmannen i Rogaland har registrert et ønske fra elever og foreldre om informasjon om karaktersettingen, eksamen og retten til å klage på karakterer. Vi har derfor utarbeidet denne brosjyren som vi håper kan være til nytte for deg. Det er en egen brosjyre med ekstra informasjon til de minoritetsspråklige elevene.

Med hilsen
Fylkesmannen i Rogaland
Marianne Skogerbø
Utdanningsdirektør

Fritak fra vurdering med karakter i fag:

Kriteriet for å kunne få karakter i fag, er at du har opplæring i og kan bli vurdert i samlet læreplan i faget, noe som betyr alle kompetansemålene. I tilfelle du har fått et enkeltvedtak om spesialundervisning, og får opplæring etter en individuell opplæringsplan (IOP) i ett eller flere fag, er det i utgangspunktet foreldre/foresatte som velger om du skal ha vurdering med karakter i faget/fagene det gjelder. Likevel er det slik at hvis du følger egen læreplan i faget, eller ikke har opplæring etter hele læreplanen, kan du ikke få karakter. Da skal skolen fatte vedtak om fritak for karakter i dette faget, og det vil ikke telle med i poengberegningen til videregående. I fag der det blir gitt karakter både i skriftlig og i muntlig, kan foreldre/foresatte velge om du skal ha skriftlig og/eller muntlig karakter. Retten til å velge gjelder bare i de fagene der det er fattet vedtak om spesialundervisning og der du får opplæring etter en IOP. Du skal få veiledning om vurdering med eller uten karakter av skolen.

Sidemål

Dersom du på grunn av sykdom, skade eller dysfunksjon diagnostisert av en sakkyndig, har problemer med å greie begge målformene i norsk, eller dersom du ikke har gjennomgått ungdomstrinnet i norsk grunnskole, har du rett til fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål.

Kroppsøving

Dersom du får tilrettelagt opplæring i kroppsøving, og opplæringen ikke kan vurderes med karakter, kan du få et vedtak om fritak fra vurdering med karakter i kroppsøving.

Dersom du er fritatt for vurdering med karakter i ett eller flere fag, skal du likevel ha undervisvurdering og halvårsvurdering uten karakter.

Fremmedspråk, språklig fordypning, arbeidslivsfag eller fordypning i matematikk

På ungdomstrinnet skal du i tillegg til engelsk velge et fremmedspråk, og skolen skal tilby enten tysk, fransk, spansk eller russisk. I stedet for fremmedspråk kan du velge fordypning i norsk, engelsk eller matematikk, eller arbeidslivsfag dersom skolen din tilbyr dette. Dersom du planlegger å søke studiespesialiserende utdanningsprogram på videregående, bør du spørre rådgiveren på skolen din om bortvalg av fremmedspråk vil begrense mulighetene dine til fritt å kunne velge den videregående skolen du ønsker å gå på.

Valgfag

Elever på ungdomstrinnet skal fra 8.klasse ha et valgfag. Du kan velge å fortsette med det samme valgfaget i ett, to eller alle tre årene, eller du kan velge et nytt hvert år. Skolen din skal tilby minst to valgfag. Når du avslutter valgfaget, skal du ha en standpunktkarakter. Dersom du har to eller tre karakterer fra ulike valgfag, beregnes et gjennomsnitt av disse ved opptak til videregående opplæring. Du har rett til å klage på en standpunktkarakter i valgfag.

Undervisvurdering og halvårsvurdering

Muntlig og skriftlig undervisvurdering skal gis løpende og systematisk og være til hjelp i læreprosessen. Halvårsvurderingen er en del av undervisvurderingen. Halvårsvurdering uten karakter skal både gi veiledning om kompetansen din og hvordan du kan øke denne i faget. Halvårsvurdering med karakter skal vise kompetansen din i fag i forhold til kompetansemålene i læreplanverket Kunnskapsløftet. I vurderingen med karakter i faget kroppsøving skal innsatsen i faget være en del av grunnlaget for vurdering.

Vurdering i orden og i oppførsel

I orden og i oppførsel skal det gis halvårsvurdering både uten karakter og med karakter, samt standpunktkarakter etter 10. årstrinn. I vurderingen med karakter skal det tas hensyn til elevens forutsetninger.

Varsel til hjemmet

Dersom det er fare for at du ikke kan få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i ett eller flere fag, skal du og foreldrene/foresatte ha skriftlig varsel om dette så tidlig at du som elev får mulighet til å skaffe deg grunnlag for vurdering med karakter.

Dersom det er fare for at du i halvårsvurdering med karakter eller i standpunktkarakter kan få karakteren nokså god (Ng) eller lite god (Lg) i orden og/eller i oppførsel, skal du og foreldrene dine ha skriftlig varsel så tidlig at en bedring i orden eller oppførsel kan gi karakteren god (G).

Fritak fra skriftlig/muntlig eksamen

Når det foreligger tungtveiende grunner, kan du, etter søknad fra foreldrene, bli fritatt fra eksamen. Rektor avgjør. Dersom du er fritatt fra vurdering med karakter i et fag, skal du ikke delta på eksamen. Dersom du er fritatt fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål og skal opp til eksamen i norsk skriftlig, skal du likevel gjennomføre eksamen i norsk over to dager, men skrive på hovedmålet begge dagene.

Tilrettelegging av skriftlig og/eller muntlig eksamen

Noen elever har behov for spesielle hjelpemidler, ekstra tid eller et eget opplegg for å gjennomføre skriftlig og/eller muntlig eksamen. Hjelpetiltakene skal imøtekomme behovet for spesiell tilrettelegging så langt råd er, men må ikke føre til at eleven får fordeler framfor andre som ikke får slik tilrettelegging. Tiltakene må heller ikke være så omfattende at eleven ikke blir prøvd i kompetansemålene i fag i læreplanverket. Der det i kompetansemålene er krav om skriftlige og/eller muntlige ferdigheter, er det ikke anledning til å tilrettelegge eksamen slik at disse ferdighetene ikke blir prøvd. Rektor avgjør, etter søknad, hva slags ordning som skal benyttes. Det er klagerett på rektor sin avgjørelse. Fylkesmannen er klageinstans.

Føring av fravær på vitnemålet

Fravær fra opplæringa skal føres på vitnemålet i dager og enkelttimer. Når du har lagt fram dokumentasjon på årsaken til fraværet, kan du eller foreldrene dine kreve at årsaken til fraværet blir ført på et vedlegg til vitnemålet. Du kan kreve at dokumentert fravær som skyldes helsegrunner og/eller innvilget permisjon på inntil 10 dager ikke blir ført på vitnemålet.

Ønsker du å klage på karakterer?

Du kan klage på standpunktkarakterer og eksamenskarakterer. Det er også mulig å klage på vedtak om ikke å få standpunktkarakter. Du eller den du gir skriftlig fullmakt til, har klagerett. Hvis du ikke har fylt 15 år, kan du ikke klage uten samtykke fra foreldre/foresatte. Dine foreldre/foresatte har selvstendig klagerett.

Klagefristen er 10 dager, og den regnes fra det tidspunktet meldingen om vedtaket er kommet fram til deg eller dine foreldre/foresatte, eller det tidspunktet da du/foreldre/foresatte burde ha gjort dere kjent med karakteren. Fristen blir avbrutt når du/foreldre/foresatte ber om en begrunnelse for karakteren som det klages på. Ny 10-dagersfrist gjelder fra det tidspunktet den som klager, får begrunnelsen.

Når du ønsker å klage:

1. Før du klager på standpunkt eller eksamenskarakter, bør du rådføre det med en faglærer og få begrunnelse for karakteren så sant det er mulig.
2. Klagen må være skriftlig, og den må ha med din private adresse. Klagen må være underskrevet.
3. I klagen må du oppgi hvilken karakter du klager på, og hvorfor du klager.
4. Klagen leveres rektor ved skolen.
5. Når du klager, skal du være oppmerksom på at klagebehandlingen kan føre til at karakteren blir stående, at karakteren blir satt opp, eller at karakteren blir satt ned.

Det er ulike regler for klagebehandlingen:

Klage på standpunktkarakter i fag

Klagen sendes skolen. Rektor innhenter begrunnelse for karaktersetningen fra faglærer. Klagen, begrunnelse fra faglærer og en uttalelse fra rektor om saksbehandlingen ved skolen blir sendt til Fylkesmannen i Rogaland. Fylkesmannen avgjør om du skal få ny vurdering eller ikke. Skriftlig melding om denne avgjørelsen blir sendt til din privatadresse med kopi til skolen. Dersom avgjørelsen er at du skal få ny vurdering, foretar rektor og

faglærer ny vurdering, og rektor setter endelig karakter. Du får melding fra skolen om resultatet av ny vurdering. **Denne avgjørelsen kan du ikke klage på.** Skolen gir melding til inntakskontoret for videregående opplæring dersom resultatet blir en ny karakter.

Klage på karakter i orden og/eller i oppførsel

Klagen leveres til rektor. Rektor sender klagen sammen med sin egen og kontaktlærers uttalelse til Fylkesmannen. Du får en kopi av uttalelsen. Fylkesmannen avgjør om karakteren skal endres og fastsetter endelig standpunkt-karakter. Både du og skolen får melding om resultatet av klagebehandlingen.

Klage på vedtak om spesiell tilrettelegging av eksamen

Du kan klage på rektor sin avgjørelse om spesiell tilrettelegging av eksamen. Klagen skal leveres til rektor. Rektor sender klagen sammen med sitt eget vedtak og eventuelt en sakkyndig vurdering til Fylkesmannen for behandling.

Klage på skriftlig eksamen

Du har rett til å få framlagt eventuelle retningslinjer som er gitt sensorene til hjelp ved sensureringen. Dersom du, etter å ha rådført deg med faglærer eller andre med kunnskap i faget, bestemmer deg for å klage, leverer du klagen til rektor. En klagenemnd (tre personer) vurderer besvarelsen og eksamens-karakteren som er gitt. Finner klagenemnden at karakteren er urimelig, settes ny karakter. Du får melding fra skolen om resultatet av klagebehandlingen. Dersom klagenemnden endrer karakteren, vil Fylkesmannen som behandler klagen sende melding til inntakskontoret for videregående opplæring.

Klage på muntlig eksamen

Du kan klage på formelle feil som er gjort i forbindelse med gjennomføringen av eksamen når du mener dette har hatt betydning for eksamensresultatet. Med formelle feil menes brudd på retningslinjene for gjennomføring av muntlig eksamen. Klagen på formelle feil skal sendes til rektor. Fylkesmannen er klageinstans. Dersom Fylkesmannen finner at klagen er berettiget, skal karakteren annulleres, og du har rett til å gå opp til ny muntlig eksamen. Dersom du velger å gå opp til ny eksamen, blir faget trukket på nytt, og din kompetanse i faget vil bli bedømt av en ny sensor.

Nytt vitnemål

Fører klagebehandlingen til endret karakter, skal skolen skrive ut et nytt vitnemål til deg. Da må du levere det første vitnemålet tilbake til skolen.